

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO



**Miljö kvalitetsnormer för vatten –
rättspraxis ställer nya krav**

Björn Hellman
advokat, partner
tel 08-696 95 85 / 070-170 77 83
e-mail bjorn.hellman@adv-berg.se

Miljö kvalitetsnormer

- Miljö kvalitetsnormer i 5 kap. miljöbalken
- Miljö kvalitetsnormer och avvägningen enligt 2 kap. 7 § miljöbalken
- Förordningen (2004:660) om förvaltning på kvaliteten på vattenmiljön
- HVMFS 2013:19
- Praxis från EU-domstolen och Mark- och miljööverdomstolen
- Några avslutande ord om miljö kvalitetsnormernas betydelse för ärenden enligt plan- och bygglagen

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

Miljö kvalitetsnormers rättsliga reglering

- Nyhet vid miljöbalkens ikraftträdande den 1 januari 1999.
- 5 kap. miljöbalken innehåller den övergripande regleringen.
- Förordningar och föreskrifter meddelade med stöd av bemyndiganden innehåller de materiella reglerna.

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

Miljökvalitetsnormer...

...utgår från det sammanlagda resultatet för miljön

...saknar handlingsregler direkt riktade mot källorna som kan ge upphov till miljöstörningar

...är avsedda att vara ett verktyg för att komma till rätta med situationer där flera källor bidrar till en oacceptabel miljösituation och där miljökraven måste fördelas mellan många

...är avsedda att tillämpas parallellt med den traditionella miljöregleringen vid individuell tillsyn och prövning

08/12/16

ANVÄNDRINGSVILLKOR

11

Centrala begrepp

Vad är då en miljökvalitetsnorm?

5 kap. 1 § första stycket miljöbalken:

Regeringen får för vissa geografiska områden eller för hela landet meddela föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, om det behövs för att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön (miljökvalitetsnormer).

08/12/16

ANVÄNDRINGSVILLKOR

12

Hur avses miljökvalitetsnormerna fungera?

- Det är myndigheter och kommuner som ansvarar för att miljökvalitetsnormerna följs, *inte* enskilda (5 kap. 3 §).
- Ansvaret omfattar dock inte de fall då myndigheter och kommuner själva bedriver verksamhet.
- Att hänsyn ska tas till normerna följer av 2 kap. miljöbalken.

08/12/16

ANVÄNDRINGSVILLKOR

13

Miljökvalitetsnormers rättsverkan varierar

5 kap. 2 § första stycket miljöbalken:

Miljökvalitetsnormer ska ange

1. föreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter och som inte får överskridas eller underskridas efter en viss angiven tidpunkt eller under en eller flera angivna tidsperioder (s k. *gränsvärdesnormer*),
2. föreningsnivåer eller störningsnivåer som ska eftersträvas eller som inte bör överskridas eller underskridas efter en viss angiven tidpunkt eller under en eller flera angivna tidsperioder (s k. *målsättningsnormer*),
3. högsta eller lägsta förekomst i yt- och grundvatten av organismer som kan tjäna till ledning för bedömning av tillståndet i miljön (s k. *indikativa normer*), eller
4. de krav i övrigt på kvaliteten på miljön som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen (s k. *EU-normer*)

01-02-15

SDUQUALITETENORMEN ÅRSBER 2015

4

5 kap. 4 § miljöbalken (åtgärdsprogram)

4 § Om det behövs för att följa en miljökvalitetsnorm, ska regeringen eller den eller de myndigheter eller kommuner som regeringen bestämmer upprätta ett förslag till åtgärdsprogram.

Om en miljökvalitetsnorm för ett geografiskt område inte kan följas på grund av att miljön påverkas av en verksamhet som ligger utanför området, ska ett förslag till åtgärdsprogram upprättas för hela det område där störningar som påverkar möjligheten att följa normen förekommer.

Den som upprättar förslaget ska

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat sätt ge de myndigheter, kommuner, organisationer, verksamhetsutövare, allmänheten och övriga som berörs av åtgärdsprogrammet tillfälle under minst två månader att lämna synpunkter på förslaget, och
2. i en särskild sammanställning redovisa synpunkterna och hur hänsyn tas till dem samt foga sammanställningen till de övriga handlingarna i ärendet.

01-02-15

SDUQUALITETENORMEN ÅRSBER 2015

4

Åtgärdsprogram

- Fler regler om åtgärdsprogram i 5 kap. 4-8 §§ miljöbalken
- Åtgärdsprogrammen är tänkta att ge ett helhetsperspektiv och vara ett planeringsinstrument
- Visar vilka åtgärder som myndigheter och kommuner ska vidta inom sina respektive ansvarsområden.
- Åtgärdsprogrammen är inte direkt bindande för enskilda.
- Men, det finns en koppling mellan åtgärdsprogram och tillståndsprövning genom 2 kap. 7 § miljöbalken.

01-02-17

SDUQUALITETENORMEN ÅRSBER 2015

10

Miljökvalitetsnormers rättsverkan varierar

2 kap. 7 § första stycket miljöbalken:

Kraven i 2-5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. När det är fråga om en totalförsvarsverksamhet eller en åtgärd som behövs för totalförsvaret, ska vid avvägningen hänsyn tas även till detta förhållande.

SJV0017

ADRIKATIERENS ÅRSBERÄTTNING

11

Vad innebär denna avvägning?

I miljöbalkens förarbeten (prop. 1997/98:45, del 1, s. 232) understryks att det således är fråga om att marginalnyttan av en skyddsåtgärds eller ett försiktighetsmått kostnader som ska vara rimlig.

Det innebär att ju lägre en skyddsåtgärds eller försiktighetsmått marginalnytta är, desto orimligare är det följaktligen att kräva att verksamhetsutövaren ska vidta åtgärden eller försiktighetsmålet.

SJV0018

ADRIKATIERENS ÅRSBERÄTTNING

11

Miljökvalitetsnormers rättsverkan varierar

2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken:

Trots första stycket ska de krav ställas som behövs för att följa en miljökvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1. Om det finns ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen, ska det vara vägledande för bedömningen av behovet.

SJV0019

ADRIKATIERENS ÅRSBERÄTTNING

11

Miljö kvalitetsnormers rättsverkan varierar

2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken:

"...krav ställas som behövs..."

- Om en verksamhet eller åtgärd i ett bredare perspektiv bidrar på ett obetydligt sätt till att normen inte följs saknas behov.
- Som utgångspunkt är utrymmet att ställa längre gående krav litet innan ett åtgärdsprogram fastställts (prop. 2009/10:184, s. 73).

09/10/2016

ANVÄNDNINGEN AV MILJÖBALKEN

10

Miljö kvalitetsnormers rättsverkan varierar

2 kap. 7 § tredje stycket miljöbalken:

Vid prövning av tillåtlighet, tillstånd, godkännande eller dispens för en verksamhet eller åtgärd som ger en ökad förorening eller störning och kan antas på ett inte obetydligt sätt bidra till att en miljö kvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 (s.k. gränsvärdesnorm) inte följs, får verksamheten eller åtgärden vid avvägningen enligt första och andra styckena tillåtas om den

1. är förenlig med ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen,
2. förenas med villkor om att vidta eller bekosta kompensande åtgärder som ökar möjligheterna att följa normen i en utsträckning som inte är obetydlig, eller
3. trots att den försvårar möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormen på kort sikt eller i ett litet geografiskt område, kan antas ge väsentligt ökade förutsättningar att följa normen på längre sikt eller i ett större geografiskt område

09/10/2016

ANVÄNDNINGEN AV MILJÖBALKEN

11

Miljö kvalitetsnormers rättsverkan varierar

2 kap. 7 § tredje stycket miljöbalken:

- Utgör en lättnadsregel i förhållande till 2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken.
- Kan tillämpas både när det finns en risk för att gränsvärdesnormen inte kommer att följas och när det konstaterats att den inte följs.
- Det som avgör är om föroreningens eller störningen ökar genom verksamheten eller åtgärden jämfört med vad som angetts i tidigare tillstånd eller motsvarande.
- Åtgärder kan vidtas vid vilken verksamhet som helst, ägarförhållandena spelar alltså inte någon roll.
- 2 kap. 9 och 10 §§ miljöbalken gäller ändå, de sätter den yttersta gränsen för vad som kan tillåtas (prop. 2009/10:184, s. 74).

09/10/2016

ANVÄNDNINGEN AV MILJÖBALKEN

12

Samspelet mellan 2 kap. 7 § och miljökvalitetsnormer

- Norm enligt 5 kap. 1 § första stycket 2-4 pp miljöbalken → 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken
- Norm enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 p miljöbalken (d.v.s. gränsvärdesnorm) → 2 kap. 7 § andra och tredje styckena miljöbalken (betydligt stängare krav kan uppställas)

20170215

ADMINISTRATIV ÅRSBERÄTTELSE

37

Förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

- Vattenförvaltningsförordningen utgör den huvudsakliga svenska inkorporeringen av EU:s vattendirektiv och dotterdirektiv
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG av den 16 december 2008 om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring och senare upphävande av rådets direktiv 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG och 86/280/EEG, samt om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/39/EU om ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område

20170215

ADMINISTRATIV ÅRSBERÄTTELSE

37

Centrala definitioner (1 kap. 3-4 §§ VFF)

- Ytvattenstatus det tillstånd en ytvattenförkomst har och som bestäms av vattenförkomstens ekologiska status eller kemiska status beroende på vilken av dessa som är sämst.
- Ytvattenförkomst: inlandsvatten utom grundvattnet, vatten i övergångszon samt kustvatten (när det gäller kemisk status även territorialvatten)
- Ekologisk status: kvaliteten på strukturen och funktionen hos akvatiska ekosystem som är förbundna med ytvatten, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och uttryckt såsom "hög", "god", "måttlig", "otillfredsställande" eller "dålig".
- Kemisk ytvattenstatus: den kemiska kvaliteten hos en ytvattenförkomst, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och i artikel 3, 4 och 6 samt bilaga I i direktiv 2008/105/EG och uttryckt såsom "god" eller "uppnår ej god".
- Ekologisk potential: tillståndet hos en kraftigt modifierad eller konstgjord ytvattenförkomst, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och uttryckt såsom "maximal", "god", "måttlig", "otillfredsställande" eller "dålig".

20170215

ADMINISTRATIV ÅRSBERÄTTELSE

37

Icke-försämringskrav

4 kap. 2 § VFF:

Kvalitetskraven för ytvatten och grundvatten ska fastställas så att tillståndet i vattenförekomsterna inte försämras.

2017-02-15

KVALITETSKRAVEN YTVATTEN OCH GRUNDVATTEN

12

Närmare om kemisk status

Art 2.24 RDV

kemisk ytvattenstatus: den kemiska status som krävs för att uppfylla miljömålen för ytvatten enligt artikel 4.1 a, det vill säga den kemiska status som uppnås hos en ytvattenförekomst i vilken koncentrationerna av förorenande ämnen inte överskrider de miljö kvalitetsnormer som fastställs i bilaga IX och enligt artikel 16.7 och enligt annan relevant gemenskapslagstiftning, där miljö kvalitetsnormer på gemenskapsnivå fastställs

2017-02-15

KVALITETSKRAVEN YTVATTEN OCH GRUNDVATTEN

13

Närmare om kemisk status

Bilaga X i RDV:

- Lista över f.n. 45 prioriterade ämnen.
- Vissa av ämnena är dessutom fastställda som *prioriterade farliga ämnen*.

2017-02-15

KVALITETSKRAVEN YTVATTEN OCH GRUNDVATTEN

14

Närmare om kemisk status

Bilaga I del A i RDV:s dotterdirektiv 2008/105/EG:

- AA = arsmedelvärde
- AA-MKN = medelvärde på årsnivå. Gäller alla isomerer om ej annat anges
- MAC-MKN = maximal tillåten koncentration
- AA-MKN och MAC-MKN finns för inlandsytvatten resp. andra ytvatten
- MKN finns även för biota

07/2010

ANVÄNDRINGSFÖRHÅLLNINGAR

22

Närmare om ekologisk status

Bilaga V i RDV:

- Kvalitetsfaktorer för olika slags vatten (ytvatten med underindelningar [floder, sjöar, vatten i övergångzon, kustvatten] och grundvatten)
- Kvalitetsfaktorer är
 - biologiska faktorer,
 - hydromorfologiska faktorer som stöd för de biologiska faktorerna, samt
 - kemiska och fysisk-kemikaliska faktorer som stöd för de biologiska faktorerna

07/2010

ANVÄNDRINGSFÖRHÅLLNINGAR

23

Närmare om ekologisk status

Kvalitetsfaktorerna är också indelade i underfaktorer:

Biologiska faktorer (sjöar)

- Sammansättning, förekomst och biomassa hos fytoplankton
- Sammansättning och förekomst av andra vattenväxter
- Sammansättning och förekomst av bentiska evertebrater
- Sammansättning, förekomst och åldersstruktur hos fiskfaunan

07/2010

ANVÄNDRINGSFÖRHÅLLNINGAR

24

Närmare om ekologisk status

Hydromorfologiska faktorer som stöd för de biologiska faktorerna (sjöar)

- Hydrologisk regim
 - Vattenflödesvolym och vattenflödesdynamik
 - Uppehållstid
 - Förbindelser med grundvattenförekomster
- Morfologiska förhållanden
 - Variation i sjövattendjup
 - Sjöbäddens volym, struktur och substrat
 - Sjöstrandens struktur

2017-02-15

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ERIKSSON

27

Närmare om ekologisk status

Kemiska och fysikalisk-kemiska faktorer som stöd för de biologiska faktorerna

- Allmänt
 - Sikt djup
 - Vattentemperatur
 - Syreförhållanden
 - Salthalt
 - Försurningsstatus
 - Näringsförhållanden
- Särskilt förorenande ämnen
 - Förorening från alla de prioriterade ämnen för vilka det har visats att de släpps ut i vattenförekomsten
 - Förorening från andra ämnen för vilka det har visats att de släpps ut i betydande mängder i vattenförekomsten

2017-02-15

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ERIKSSON

28

Havs- och vattenmyndighetens författningssamling (HVMFS 2013:19)

- Anger hur vattenmyndigheten klassificerar ekologisk status eller potential och kemisk ytvattenstatus för vattenförekomster och fastställer miljö kvalitetsnormer för dessa
- *Mycket* detaljerade anvisningar för bedömningen i bilagor.

2017-02-15

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ERIKSSON

29

Havs- och vattenmyndighetens författningssamling HVMFS 2013:19

- Tillämpas när vattenmyndigheten klassificerar status och fastställer miljökvalitetsnormer för vatten (1 kap. 1 § föreskriften).
- Definitioner (1 kap. 2-3 §§ föreskriften).
- 2 kap. om klassificering, därtill mycket omfattande bilagor.

01/2016

ANVÄNDETT AV: www.havsmys.se

24

2 kap. HVMFS 2013:19

1 § Vattenmyndigheten ska klassificera ekologisk status eller potential och kemisk ytvattenstatus för ytvattenförekomster i syfte att avgöra vilka miljökvalitetsnormer som ska fastställas.

01/2016

ANVÄNDETT AV: www.havsmys.se

25

2 kap. HVMFS 2013:19 Kemisk ytvattenstatus

7 § Klassificering av kemisk ytvattenstatus ska ske för de ämnen och ämnesgrupper som är upptagna i bilaga 6 och släpps ut i ytvattenförekomsten eller tillförs på annat sätt.

01/2017

ANVÄNDETT AV: www.havsmys.se

26

2 kap. HVMFS 2013:19 Kemisk ytvattenstatus

8 § Vid klassificering ska de gränsvärden som anges i tabell 1 bilaga 6 tillämpas för ytvattenförekomsten, med beaktande av 8 a §, om inte annat medges i 9 § eller 14 § i detta kapitel. Klassificeringen kan baseras på underlagsdata från en grupp av ytvattenförekomster när det gäller ämnena nr 5, 21, 28, 30, 35, 37, 43 och 44.

En ytvattenförekomst ska klassificeras med god kemisk ytvattenstatus om övervakningsresultat visar att gränsvärdena för tillämpbara matriser inte överskrids vid någon övervakningsstation i ytvattenförekomsten och med uppnår ej god kemisk ytvattenstatus om tillämpligt gränsvärde för minst ett av ämnena överskrids för någon övervakningsstation.

Klassificering för ämnena nr 34-45 ska ske första gången senast den 22 december 2018.

2017-02-15

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ÅBERG

31

2 kap. HVMFS 2013:19 Kemisk ytvattenstatus

8 a § I de fall det förekommer gränsvärden för biota i tabell 1 i bilaga 6 ska dessa användas vid klassificering enligt 8 §. Om gränsvärde för biota inte överskrids men gränsvärde för maximal tillåten koncentration för ytvatten i tabell 1 i bilaga 6 överskrids vid någon övervakningsstation, ska klassificering göras utifrån det senare gränsvärdet.

2017-02-15

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ÅBERG

32

2 kap. HVMFS 2013:19 Ekologisk status

2 § Vid klassificering av ekologisk status ska de biologiska kvalitetsfaktorer som vägas samman för ytvattenförekomsten. Klassificeringen kan baseras på underlagsdata från grupp av ytvattenförekomster. I de fall de biologiska kvalitetsfaktorerna ger resultatet god eller hög status ska därutöver de fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna vägas samman. I de fall de biologiska och fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna ger resultatet hög status ska därutöver de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna vägas samman. Vid sammanvägning av kvalitetsfaktorer är den kvalitetsfaktor *utslagsgivande* som klassificerats till sämst status.

De fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna kan försämra den ekologiska statusen *endast från hög till god eller från god till måttlig*. De hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna kan försämra den ekologiska statusen *endast från hög till god*.

2017-02-15

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ÅBERG

33

2 kap. HVMFS 2013:19

Ekologisk status

2 a § Vattenmyndigheten kan förklara en vattenförekomst som konstgjord eller kraftigt modifierad om det vid klassificering enligt 2 § i detta kapitel framkommer att god status inte kan nås och detta bedöms ha sådana orsaker som anges i 4 kap. 3 § förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, om förutsättningarna i övrigt i den bestämmelsen och i 4 kap. 13 § samma förordning uppfylls. Vattenförekomsten ska då klassificeras enligt 4 och 5 §§ i detta kapitel.

2013:19

ADMINISTRATIV AVDELNING

11

2 kap. HVMFS 2013:19

Ekologisk status

3 § Vid klassificering av ekologisk status ska bedömningsgrunderna i bilaga 1–5 tillämpas, om inte annat medges i 9–13 §§ i detta kapitel.

6 § Vid klassificering av ekologisk status eller potential ska kvalitetsfaktorn särskilda förorenande ämnen klassificeras enligt förfarandet i bilaga 2 avsnitt 7 eller bilaga 5 avsnitt 4, om inte annat medges i 9 § eller 13 § i detta kapitel.

2013:19

ADMINISTRATIV AVDELNING

12

2 kap. HVMFS 2013:19

- 9-12 §§: Undantag
- 13-14 §§: Expertbedömning
- 15 §: Dokumentation

2013:19

ADMINISTRATIV AVDELNING

13

3 kap. HVMFS 2013:19
Fastställande av miljö kvalitetsnormer

1 § När vattenmyndigheten fastställer miljö kvalitetsnormer ska den, utöver bestämmelserna i 4 kap. förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, tillämpa bestämmelserna i detta kapitel.

Tillämpning av bestämmelserna i 4 kap. nämnda förordning kan medföra att en miljö kvalitetsnorm ska fastställas till en annan än enligt 2–4 §§ i detta kapitel.

2013:19 ADVOKATFIRMAN ÅKER & CO 37

3 kap. HVMFS 2013:19
Fastställande av miljö kvalitetsnormer

Kemisk status

4 § Miljö kvalitetsnormen för kemisk ytvattenstatus ska fastställas till *god kemisk ytvattenstatus*.

2013:19 ADVOKATFIRMAN ÅKER & CO 38

3 kap. HVMFS 2013:19
Fastställande av miljö kvalitetsnormer

Ekologisk status

2 § Om den ekologiska statusen har klassificerats till *hög* i en ytvattenförekomst ska miljö kvalitetsnormen för ytvattenförekomsten fastställas till *hög ekologisk status*.

Om den ekologiska statusen har klassificerats till *god, måttlig, otillfredsställande eller dålig* i en ytvattenförekomst ska miljö kvalitetsnormen för ytvattenförekomsten fastställas till *god ekologisk status*.

2013:19 ADVOKATFIRMAN ÅKER & CO 39

Vilken sorts norm?

- Kemisk status är *gränsvärdesnorm* (4 kap. 8 b § VFF och MÖD:s dom i mål nr M 9616-14) → 2 kap. 7 § andra och tredje styckena miljöbalken är tillämpliga
- Ekologisk status är *kanske* också numera *gränsvärdesnorm* (MÖD 2012:19, EU-domstolens domar C-461/13 och C-346/14 samt MÖD:s dom i mål nr M 9616-14)

D:\1106

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ED

10

Ekologisk status

- I förarbetena (prop. 2009/10:184, s. 42) säger regeringen att miljökvalitetsnormer för vatten (d.v.s. även kemisk status) är s.k. övrig norm enligt 5 kap. 2 § första stycket 4 miljöbalken.
- I MÖD:s praxis hänvisades till uttalandena (t.ex. i MÖD 2012:19) och miljökvalitetsnormer ansågs vara att hänföra till s.k. övriga normer.
- 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken därför tillämpligt och *inte* andra och tredje styckena.

D:\1106

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ED

11

Ekologisk status

- Weserdomen (EU-domstolens dom i mål nr C-461/13)
- Utbyggnad av floden Weser efter s.k. "planfastställelsebeslut"
 - Arbetena skulle ge upphov till miljökonsekvenser (ändrad strömningshastighet och tidvattennivaerna, salthalten öka, gränsen för bräckt vatten förskjutas, flodbädden igenslammas)
 - Var projekten förenliga med RDV:s mål att förhindra försämring av vattenförekomsternas status?

D:\1106

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ED

12

Ekologisk status

EU-domstolen:

Medlemsstaterna – med förbehåll för att undantag kan beviljas – är skyldiga att *inte lämna tillstånd* till ett projekt när projektet kan orsaka en försämring av en ytvattenförekomsts status eller när projektet äventyrar uppnåendet av en god status hos en ytvattenförekomst eller en god ekologisk potential och en god kemisk status hos en ytvattenförekomst vid den tidpunkt som anges i direktivet.

(I den svenska implementeringen av RDV saknas dock möjlighet att bevilja undantag.)

04/01/2016

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

41

Ekologisk status

EU-domstolen:

Försämring av statusen hos en ytvattenförekomst föreligger så snart statusen hos minst en av kvalitetsfaktorerna enligt bilaga V i RDV blir försämrad med en klass, även om denna försämring av kvalitetsfaktorn inte leder till en försämring av klassificeringen av ytvattenförekomsten som helhet.

04/01/2016

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

42

Alltså, t.ex. om någon av nedanstående försämras med en klass

Kemiska och fysikalisk-kemiska faktorer som stöd för de biologiska faktorerna

- Allmänt
 - Sikt djup
 - Vattentemperatur
 - Syreförhållanden
 - Salthalt
 - Försurningsstatus
 - Näringsförhållanden
- Särskilt förorenande ämnen
 - Förorening från alla de prioriterade ämnen för vilka det har visats att de släpps ut i vattenförekomsten
 - Förorening från andra ämnen för vilka det har visats att de släpps ut i betydande mängder i vattenförekomsten

04/01/2016

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

43

Ekologisk status

EU-domstolen:

Om den aktuella kvalitetsfaktorn enligt bilaga V i RDV redan befinner sig i den lägsta klassen ska varje försämring av denna kvalitetsfaktor *anses innebära* en försämring av statusen hos ytvattenförekomsten.

04/2016

ANVÄNDNINGEN ÅRSRAPPORT 2016

17

Ekologisk status

I målet om Schwarze Sulm (EU-domstolens dom den 4 maj 2016 i mål nr C-346/14) upprepas slutsatserna från Weserdomen.

04/2016

ANVÄNDNINGEN ÅRSRAPPORT 2016

18

Ekologisk status; svensk praxis

Mysingendomen (MÖD:s dom i mål nr M 9616-14, ss. 25-26):

- Det underlag som ska utgöra utgångspunkt för bedömningen av kvalitetsfaktorernas status ska vara representativt för vattenförekomsten *som helhet*.
- Därför är storleken på vattenförekomsten av betydelse.

04/2017

ANVÄNDNINGEN ÅRSRAPPORT 2017

19

Ekologisk status; svensk praxis

Södra Skogsägarnadomen (MÖD:s dom den 30 augusti 2016 i mål nr M 8984-15):

- Bekräftar Mysingedomen ifråga om betydelsen av storleken på vattenförekomsten

SOU 2016

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ERIKSSON

14

Ekologisk status; svensk praxis

LKAB-domen (MÖD:s dom den 18 oktober 2016 i mål nr M 4160-15, ss. 32-33):

"[Weserdomen] väcker en rad frågor kring det svenska genomförandet av ramdirektivet för vatten, bl.a. om den berörda artikeln har direkt effekt, hur undantagsbestämmelsen i artikel 4,7 ska tillämpas och vilka ändringar som kan behöva göras av det befintliga nationella regelverket utifrån de ändrade förutsättningar som har uppstått efter domen. Domen innebär dock att normerna för ekologisk status har fått en *skärpt innebörd* jämfört med hur de tidigare uppfattats."

SOU 2016

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ERIKSSON

15

Utredningen

6 kap. 7 § andra stycket andra punkten miljöbalken:

Om verksamheten eller åtgärden omfattas av samrådskravet i 4 § första stycket 2, ska miljökonsekvensbeskrivningen alltid innehålla en beskrivning av de åtgärder som planeras för att skadliga verkningar ska undvikas, minskas eller avhjälpas och hur det ska undvikas att verksamheten eller åtgärden medverkar till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. inte följs.

Brister i miljökonsekvensbeskrivningen härvidlag kan leda till avvisning (MOD 2012:19).

SOU 2012

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & ERIKSSON

16

Utredningen

Näckådomen (MÖD:s dom den 15 september 2016 i mål nr M 6574-15):

- Behandlar kraven på utredningen i anledning av rättsutvecklingen efter Weserdomen.
- MÖD:s bedömning sker enligt regelverket i HVMFS 2013:19 på faktorniva. Alltså måste utredningen i miljökonsekvensbeskrivningen möjliggöra denna bedömning.
- Sammanfattningsvis: Stora krav på utredningen!

07 4018

ADOKRATISERNA ÅKER & TH

07

Miljö kvalitetsnormer och plan- och bygglagen

2 kap. 10 § plan- och bygglagen:

Vid planläggning och i andra ärenden enligt PBL ska miljö kvalitetsnormerna i 5 kap. miljöbalken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. miljöbalken *följas*.

ADOKRATISERNA ÅKER & TH

Miljö kvalitetsnormer och plan- och bygglagen (översiktsplan)

- Under samrådet om översiktsplan ska länsstyrelsen särskilt verka för att miljö kvalitetsnormer följs (3 kap. 10 § plan- och bygglagen)
- Länsstyrelsen ska under utställningstiden för förslaget till översiktsplan avge yttrande varav ska framgå om förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs (3 kap. 16 § plan- och bygglagen)

ADOKRATISERNA ÅKER & TH

Miljökvalitetsnormer och plan- och bygglagen (detaljplan)

- Länsstyrelsen ska under samrådet för förslag till detaljplan särskilt verka för att miljökvalitetsnormer följs (5 kap. 14 § andra punkten plan- och bygglagen)
- Under detaljplanens granskningstid ska länsstyrelsen yttra sig över planförslaget om förslaget enligt länsstyrelsens bedömning innebär att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs (5 kap. 22 § andra punkten plan- och bygglagen)

ADVOKATFIRMAN ÅKER & CO

Miljökvalitetsnormer och plan- och bygglagen (detaljplan)

- Länsstyrelsen ska överpröva kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser om beslutet kan antas innebära att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs (11 kap. 10 § andra stycket tredje punkten plan- och bygglagen).
- Länsstyrelsen ska upphäva kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser i dess helhet bl.a. om beslutet innebär att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs. Om kommunen medger det får delvis upphävande i stället ske (11 kap. 11 § plan- och bygglagen).

ADVOKATFIRMAN ÅKER & CO
